

N:o 11.

Ank. till Riksd. Kansli den 30 Jan. 1873, kl. 2 e. m.

Kongl. Maj:ts nådiga Proposition till Riksdagen, angående beviljande af anslag för åstadkommande af ny farled från Uddevalla stads hamn ut till Kattegat genom Björnsund och Malösund; Gifven Stockholms Slott den 24 Januari 1873.

Med memorial den 8 November 1872 har Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i Göteborgs och Bohus län i underdånighet öfverlemnadt en af Uddevalla stadsfullmäktige till Kongl. Maj:t ställd underdånig ansökning om bidrag af allmänna medel för upprensning och kanalisering af farled mellan nämnde stad och hafvet genom Björnsundet och Malösundet, hvilket företags utförande, enligt ett af chefen i vestra väg- och vattenbyggnadsdistriktet, Majoren m. m. D. W. Lilliehöök uppgjortt förslag, medförde en kostnad af 247,587 Riksdaler.

Till stöd för denna af stadens magistrat biträdda anhållan hafva stadsfullmäktige i underdånighet anfört, att, ehuru stadens rörelse, efter öppnandet af jernvägsförbindelsen med landets inre delar och utvidgningen af stadens hamn, tilltagit, hinder för rörelsens utveckling till det omfång, som af stadens läge borde betingas, likväl mötte till följd af de två från staden till hafvet förande segelleders beskaffenhet.

Den ena, gående sydost om de stora öarne Oroust och Tjörn genom större och mindre fjordar, af hvilka Marstrandsfjorden utgjorde slutföreningen med hafvet, hade väl tillräckligt djup, men vore lång och fordrade, i följd af dess krökningar, vexlande vindar under seglats derå, till men och uppehåll vid in- och utseglingen.

Det andra utloppet åter eller det norra, som ginge i nordvest om ön Oroust, delade sig å ena sidan genom Björn- och Malösunden till Ellösfjorden, dit inseglingen från Kattegat förbi Gullholmens lotsstation låge fri emellan den höga klippan Bonden, äfven "Fogeln" kallad, och Måseskärs fyr torn, och å andra sidan genom det s. k. Strömsundet emellan Flatön och Bokenäs till Gullmarsfjorden, hvilken sistnämnda led vore segelbar endast för mindre skärgårdsfartyg. Berörda utlopp genom Björn- och Malösunden till Ellösfjorden, hvilket framginge i nästan rak sträckning, hade till störta delen tillräckligt segeldjup; och det vore endast i de två nyssnämnda sunden, som i följd af otillräckligt djup och bredd i farvattnet hinder mötte för att denna segelled skulle erbjuda en kortare väg mellan Uddevalla och Kattegat.

Sedan kanalisering af de i denna farled hinderliga sunden under en längre tid utgjort föremål för samhällets önskingar, och hamn-direktionen redan år 1867 uppdragit åt Majoren Lilliehöök att upprätta kartor öfver farleden samt uppgöra förslag till dess förbättrande, hade bemälda major, på grund af verkställda undersökningar med plan- och höjdmätningar samt jordborruingar, uppgjort förslag för kanalanläggning dels i Malösund till 20 fots djup och 100 fots bottenbredd och dels i Björnsund till samma djup och 50 fots bottenbredd.

Af Majoren Lilliehööks vid ansökningen fogade betänkande inhemtas, att för kanalen i Malösund föreslagits större bottenbredd för att lätta passagen och minska verkan af den starka strömsättning, som der måste förekomma; att Ellösfjorden skulle vara god hamn med god ankarbotten; samt att den höga klippan Bonden eller Fogeln vore ett särdeles godt inseglingssmärke.

Enligt hvad den af chefen för 1870 års skärgårds-expedition, Öfversten m. m. C. H. Kreuger till Förvaltningen af sjöärendena afgifna, vid ansökningen i afskrift fogade rapport utvisar, skulle upprensning af ifrågavarande två sund äfven i strategiskt hänseende vara af särdeles stor vigt.

Med åberopande af dessa förhållanden hafva stadsfullmäktige vidare andragit, hurusom de olägenheter, hvilka uppstått vid farten genom södra inloppet, till följd af dess längd om 8 svenska mil samt deraf förorsakade dröjsmål och ökade lotskostnader, menligt inverkade på tillgång af fraktsökande fartyg och sålunda försvårade befraktningarne till och från Uddevalla, hvilka omständigheter väsentligen förhindrade rörelsens utveckling derstädes. Vid den norra farledens begagnande efter undanröjdandet af hindren för seglatsen i Björn- och Malösunden mötte deremot inga af dessa olägenheter; hvarjemte samma norra farled erbjöde, med afseende på inseglingen vid Gullholmen, följande väsentliga fördelar, nemligen:

att angörandet af kusten vore lättare och mindre fara underkastadt der, än förbi Pater Noster-skären, synnerligast för de med kusten obekanta seglare;

att fartyg från Nordsjön, hvilka under sydliga och sydvästliga stormar sökte sig åt Uddevalla hamn, icke utan största svårighet kunde ligga upp inloppet vid Pater Noster-skären, enär strömmen i Kattegat under sådana vindar alltid satte starkt nordvart, hvaremot fartygen lätt kunde anlöpa Gullholmen; samt

att den betydliga sjöfarten från Bohus läns norra skärgård vunno icke allenast en bekvämare och säkrare utan äfven en betydligt kortare väg till Uddevalla, så att då fartygen norrifrån hunnit passera klippan Bonden, afståndet till Uddevalla förbi Gullholmen vore endast 25, i stället för ungefärligen 52 engelska mil, som den nu brukliga vägen söder om Tjörn utgjorde, hvilken fördel af kortare väg tillgodokomme äfven alla från Norge kommande fartyg och blefve tillgänglig med alla de vindar, af hvilka man för inseglingen på kusten kunde betjena sig i Kattegat. Det vore dock icke endast den lokala handeln och sjöfarten, som genom den nya farleden skulle tillgodoses, utan hela landets import- och exportrörelse skulle äfven derigenom vinna lättnader och bekvämligheter uti kommunikationer med främmande nationer.

På grund af hvad sålunda blifvit anfördt och då kommunen med ej mindre än en half million Riksdaler samt enskilda samhällsmedlemmar dessutom med omkring 120,000 Riksdaler bidragit till Uddevalla-Wenersborg-Herrljunga jernväg samt staden derjemte på dess hamnanläggning af egna medel utlagt 130,546 Riksdaler, till hvilka summors anskaffande upptagits åtskilliga amorteringslån, hvarå ränta och kapitalafbetalningar till största delen genom årlig uttaxering på stadens innevånare måste gäldas, hafva stadsfullmäktige i underdånighet anhållit, att som staden, oaktadt alla önskingar, således vore underståndsatt att i någon väsendtlig mån deltaga i kostnaderna för ifrågavarande arbete, men farleden syntes blifva af en påfallande vigt för den allmänna trafiken, Kongl. Maj:t måtte tackas till detta arbete, som ansåges kunna verkställas på tre eller fyra år, i mån af dess fortgång i nåder anslå utaf Handels- och sjöfartsfonden ett belopp af Tvåhundredrusen riksdaler eller, om hinder derför skulle möta, afgifva nådig proposition härom till Riksdagen, då Uddevalla stads innevånare ville förbinda sig att dels bekosta hvad arbetet kräfde utöfver nämnda belopp, dels ock framdeles underhålla farleden uti behörigt skick, så vida stadens hamnmedel kunde dertill få användas.

Med åberopande af den utredning i ämnet stadsfullmäktige lemnat, har Kongl. Maj:ts Befallningshafvande yttrat, att då Uddevalla stad icke förmådde att i vidsträcktare mån, än stadsfullmäktige erbjudit, bidraga till ifrågavarande, viktiga arbetes utförande, samt detta, om än i första rummet gagnande för Uddevalla stad, måste antagas blifva af synnerlig nytta för hela den betydliga del af riket, hvars spanmålsutförse sökte sin naturliga väg öfver Uddevalla,

Kongl. Maj:ts Befallninghafvande funne sig böra stadsfullmäktiges underdåniga ansökning till nådigt bifall förorda.

Sedan Styrelsen för allmänna väg- och vattenbyggnader uti häröfver afgifvet utlåtande förmält, att Styrelsen, som icke ville förneka, att upptagandet af den ifrågasatta nya farleden möjligen kunde åvägabrinda en sådan lättnad för seglationen till och ifrån Uddevalla hamn, att en summa lika med den beräknade borde för detta ändamåls vinnande skäligen nedläggas, likväl ansåge sig pligtig fästa uppmärksamhet derå, att stadsfullmäktige ifrågasatt att, i förhållande till uppskattade kostnaden, undfå ett enligt de i sednare tider tillämpade grunder alltför stort understödsbelopp från statsmedlen till företagets utförande; hvadan och då, med antagande deraf att de föreslagna arbetena blefve, såsom vederborde, fullständigt och väl utförda, utgifterna för framtida underhållet, borde blifva ganska ringa, styrelsen funne sig icke kunna förorda bidrag till verkställigheten att utgå med högre belopp än 125,000 Riksdaler, i fall understödet beviljades i form af anslag utan återbetalningsskyldighet. — hafva Uddevalla stadsfullmäktige, hvilkas yttrande i anledning af hvad sålunda förekommit infordrats, uti en till Kongl. Maj:t ställd. af länsstyrelsen med memorial den 31 sistlidne December insänd och först den 4 i denna månad inkommen skrift i underdånighet anført, att, ehuru i följd af de betydliga bidrag, staden lemnat för anläggning af ofvan omförmälda jernväg samt utvidgande och förbättring af stadens hamn med flera arbeten, all ytterligare uppoffring å stadens sida till befrämjande af stadens förkofran och framåtskridande vore för densamma ytterst kännbar, stadsfullmäktige likväl, med hansigt till den utomordentliga vigten af ifrågavarande företag och då vid uppgörandet af stadens budget för år 1873 visat sig, att någon förbättring i stadens finansiella ställning inträdt, så att nedsättning kunde ske i stadens beskattning, ville förbinda Uddevalla stad att, emot erhållande af ett statsbidrag af 125,000 Riksdaler utan återbetalningsskyldighet, på egen bekostnad utföra och för all framtid i behörigt skick underhålla de arbeten, som enligt företedda planerna erfordrades för åstadkommande af ifrågavarande farled, så vida till bristens fyllande finge användas hvad möjligen af stadens årliga hamnedel kunde komma att återstå, sedan räntor å hamnens skuld och kostnader för hamnens underhåll utgått.

Med afseende derå, att medelst öppnande af farled för mer djupgående fartyg genom Malö- och Björnsunden obestridliga fördelar skulle beredas såväl handeln och sjöfarten å en ej obetydlig del af rikets vestra kust som rörelsen

i de delar af inre landet, hvilka öfver Uddevalla söka sin utväg till hafvet, äfvensom att företaget, om det enligt uppgjord plan blefve utfördt, jemväl komme att i strategiskt hänseende gagna vårt sjöförsvaret i dessa farvatten, finner Kongl. Maj:t samma företag vara väl förtjent att understödjas med det af Styrelsen för allmänna väg- och vattenbyggnader föreslagna anslagsbelopp; — och då Handels- och sjöfartsfondens tillgångar icke medgifva anvisande derå af statsbidrag till arbeten af så omfattande beskaffenhet som ifrågasatt i annan form än såsom försträckning; men Uddevalla stad, som redan från nämnda fond till hamnarbetet derstädes erhållit ett lån å 60,000 Riksdaler, icke, enligt hvad intygadt blifvit, förmår att i vidsträcktare mån, än stadsfullmäktige sig åtagit, för ändamålet vinnande tillsläppa medel, vill Kongl. Maj:t härmed föreslå Riksdagen att till det ifrågasatta företagets utförande i enlighet med det af Majoren Lilliehöök uppgjorda förslag bevilja ett anslag utan återbetalnings-skyldighet af Ett hundra tjugufem tusen riksdaler och deraf till utgående under år 1874 anvisa en femtedel, eller Tjugufem tusen riksdaler, mot förbindelse för staden Uddevalla att på egen bekostnad verkställa och för all framtid i behörigt skick underhålla de arbeten, som för farledens åstadkommande enligt planen erfordras, samt med rättighet för staden att, till bestridande af den kostnad, hvilken utöfver statsbidraget för arbetets fullbordande uppkommer, använda behållningen å stadens hamninkomster.

Majoren Lilliehööks ofvanberörda betänkande med dertill hörande ritningar och kostnadsförslag äfvensom öfriga detta ärende rörande handlingar komma att tillställas vederbörande Utskott; och Kongl. Maj:t förblifver Riksdagen med all Kongl. nåd och ynnest städse välbevågeu.

OSCAR.

Axel Bergström.

Utdrag af Protokollet öfver Civil-ärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i Stats-Rådet på Stockholms Slott den 24 Januari 1873.

Närvarande:

Hans Excellens, Herr Justitie-statsministern *Adlercreutz*,
Hans Excellens, Herr Statsministern för utrikes ärendena, *Björnstjerna*,
Statsråden: *Bredberg*,
Berg,
Friherre *Leijonhufvud*,
Wærn,
Wennerberg,
Bergström,
Friherre *Alströmer*,
Weidenhielm.

Departements-chefen, Statsrådet *Bergström* föredrog i underdånighet:

2:o.

Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes i Göteborgs och Bohus län underdåniga memorial den 8 November 1872, dervid med förord öfverlemnats en af Uddevalla stadsfullmäktige ingifven, till Kongl. Maj:t ställd ansökan om bidrag af allmänna medel för upprensning och kanalisering af farled mellan nämnda stad och hafvet genom Björnsundet och Malösundet; öfver hvilken framställning Styrelsen för allmänna väg- och vattenbyggnader den 28 i samma månad afgifvit anbefaldt underdånigt utlåtande; i anledning hvaraf Kongl. Maj:ts Befallningshafvande, enligt nådig remiss, infordrat och med underdånigt memorial den 31 nästlidne December insändt underdånigt yttrande af Uddevalla stadsfullmäktige, som deri förklarar sig villige tillförbinda staden att, emot erhållande såsom statsbidrag utan återbetalningsskyldighet af Ett hundra tjugufem tusen riksdaler, på egen bekostnad utföra och framgent underhålla de till en kostnad af 247,587 R:dr beräknade arbeten, som enligt företedda planer erfordrades för ifrågavarande farleds åstadkommande, såvida derfor finge användas möjligen uppkommande öfverskott å stadens hamninkomster.

Då Handels- och sjöfartsfondens tillgångar icke medgäfvit anvisande derå af statsbidrag till arbeten af så omfattande beskaffenhet som det ifrågasatt, i annan form än såsom försträckning, men Uddevalla stad, som redan från nämnda fond till hamnarbetet derstädes erhållit ett lån å 60,000 R:dr, icke, enligt hvad intygadt blifvit, förmådde att i vidsträcktare mån, än stadsfullmäktige sig åtagit, för ändamålet vinnande tillsläppa medel, tillstyrkte Stats-Rådet, att Kongl. Maj:t måtte medelst nådig proposition föreslå Riksdagen,

att till det ifrågasatta företagens utförande i enlighet med det af Majorren Lilliehöök uppgjorda förslag bevilja ett anslag utan återbetalningsskyldighet af 125,000 R:dr, och deraf till utgående under år 1874 anvisa en femtedel med 25,000 R:dr, mot förbindelse för staden Uddevalla att på egen bekostnad verkställa och för all framtid i behörigt skick underhålla de arbeten, som för farledens åstadkommande enligt planen erfordrades, samt med rättighet för staden att till bestridande af den kostnad, hvilken utöfver statsbidraget för arbetets fullbordande uppkomme, använda behållningen å stadens hamninkomster.

Hans Maj:t Konungen behagade, med bifall till hvad Stats-Rådet sålunda tillstyrkt, i nåder förordna, att proposition i ämnet, så lydande som bilagan Litt. B. till detta protokoll utvisar, skulle till Riksdagen i vanlig ordning aflätas.

Ex protocollo

W. Th. Strokirek.